

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
SOCIALINIŲ REIKALŲ IR DARBO
KOMITETO VEIKLOS XII SEIMO
VII (RUDENS)
SESIJOS METU**

A T A S K A I T A

Vilnius
2020

1. BENDROJI INFORMACIJA

1. Įstatymų ir kitų teisės aktų projektų svarstymas		
1.1.	Seimo pavedimai komitetui	71
	Iš jų: kaip pagrindiniam komitetui	42
	kaip papildomam komitetui	29
1.2.	ES teisės aktų svarstymas	8
1.3.	Kitų komitetų prašymu pateiktos išvados	-
1.4.	Komiteto iniciatyva sudarytos darbo grupės teisės aktų projektų rengimui	-
2. Posėdžiai ir klausymai		
2.1.	Komiteto posėdžiai:	23
	iš jų išvažiuojamieji	(+1 pakomitečio) -
	bendri posėdžiai su kitais komitetais	-
2.2.	Klausymai	-
3. Parlamentinė kontrolė		
3.1.	Svarstyta parlamentinės kontrolės klausimų	13
4. Pareiškimų ir raštų nagrinėjimas		
4.1.	Gauta pareiškimų, raštų ir kitų dokumentų	180
4.2.	Parengta atsakymų ir raštų	160
5. Renginiai		
51.	Surengta konferencijų, seminarų, diskusijų	4
6. Tarptautiniai ryšiai		
61.	Surengta vizitų	3
62.	Priimta delegacijų	1

2. AKTUALIAUSI KOMITETO DARBAI
2.1 SEIMO 2019 M. RUDENS (VII) SESIJOJE PRIIMTI ĮSTATYMAI SOCIALINĖJE SRITYJE

ĮSTATYMAS	NUOSTATOS
<u>BIUDŽETO LYDIMIEJI</u>	
Išmokų vaikams įstatymo Nr. I-621 2, 6, 10, 15, 17, 18, 20 ir 21 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2693) priimtas 2019-12-17 įsigalioja 2020-01-01	Nuo 2020-01-01 universalios išmokos vaikui dydis padidintas nuo 50 eurų iki 60 eurų (1,54 BSI dydžio) per mėnesį, nustatant vienodo dydžio išmoką visiems vaikams. Papildomai skiriamos išmokos vaikui, mokamos vaikams, auginamiems ir (ar) globojamiems gausiose ir nepasiturinčiose šeimose, neįgaliems vaikams dydis padidintas nuo 20 eurų (0,53 BSI dydžio) iki 40 eurų (1,03 BSI dydžio). Be to, vertinant nepasiturinčios šeimos gaunamas pajamas, padidinta vertinamų pajamų riba nuo 183 eurų iki 250 eurų. Nuo 2021-01-01 universalios išmokos vaikui dydis bus padidintas dar kartą – nuo 60 eurų (1,54 BSI dydžio) iki 70 eurų (1,80 BSI dydžio). Iš viso universalią išmoką vaikui gaus apie 521,9 tūkst. vaikų, papildomai skiriamą išmoką vaikui – apie 151,6 tūkst. vaikų. Išmokos vaikui (vaiko pinigų) mokėjimui 2020 m. valstybės biudžete papildomai turi būti skirta apie <i>149 mln. eurų</i>. 2021 m. valstybės biudžete papildomai turės būti skirta apie <i>45 mln. eurų</i>. Siekiant finansiškai padėti besilaukiančioms moterims, kurios neturi socialinio draudimo stažo ir teisės gauti motinystės išmoką pagal Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymą, padidintas vienkartinės išmokos nėščiai moteriai dydis – nuo 76 eurų iki 250 eurų. Vienkartinės išmokos nėščiai moteriai dydžio didinimui 2020 m. valstybės biudžete papildomai reikia apie 758 tūkst. eurų ir išmoką gaus apie 4,4 tūkst. moterų.
Socialinės paramos mokiniams įstatymo Nr. X-686 1, 2, 4, 5, 12 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2603) priimtas 2019-12-05	Socialinės paramos mokiniams įstatymo pataisoms įtvirtinama teisė į nemokamus pietus mokiniams, kurie mokosi mokyklose pagal priešmokyklinio ugdymo programą ar pagal pradinio ugdymo programą pirmoje klasėje. Nustatoma, kad visuotinį mokinių nemokamas maitinimas pradedamas teikti atskirais etapais: – nuo 2020 m. sausio 1 d. iki rugpjūčio 31 d. nemokami pietūs skiriami mokiniams, besimokantiems pagal priešmokyklinio ugdymo programą savivaldybių, kurių sąrašą pagal jų raštu pateiktą apsisprendimą patvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras, administracijų patvirtintuose sąrašuose esančiose bendrojo ugdymo mokyklose, kuriose maitinimas organizuojamas taikant savitarnos (pilno ar dalinio švediško stalo) principą; – nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. nemokami pietūs visose mokyklose skiriami mokiniams, besimokantiems pagal priešmokyklinio ugdymo programą (priešmokyklinukams) ir pagal pradinio ugdymo programą pirmoje klasėje (pirmokams). Nemokamą maitinimą mokykloje papildomai gaus apie 49,6 tūkst. mokinių. Tokiu būdu užtikrinama sveikesnė mityba didesniai vaikų

	skaičiui, mažinama socialinė atskirtis ir jauniausių mokinių diferenciacija, sudaromos palankesnės sąlygos tėvams derinti darbą su įsipareigojimais šeimai. Visuotinio nemokamo maitinimo teikimas etapais leis visoms savivaldybėms tinkamai pasirengti visų pradinukų nemokamo maitinimo įteisinimui ateityje. 2020 m. šių priemonių įgyvendinimui iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų papildomai reikia apie 8,6 mln. eurų lėšų.
Šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 8, 20, 22¹, 22² ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2605) priimtas 2019-12-05 įsigalioja 2020-01-01	Įstatymu nustatoma: - šalpos neįgalumo pensijų „grindys“ – 1 ŠPB (šalpos pensijų bazė); - didesnė riba (100 proc. MVPD (minimalių vartojimo poreikių dydis) vietoj 95 proc. MVPD), taikytina asmens gaunamų pensijų sumai, nustatant jo teisę gauti pensijos priemonę. Įgyvendinus šiuos pakeitimus, nelieka mažesnių nei 1 ŠPB dydžio šalpos neįgalumo pensijų. Pensijos didės: neįgaliesiems (pripažintiems tokiais iki 24 metų), netekusiems 45 arba 50 proc. darbingumo, – atitinkamai nuo 0,75 ŠPB iki 1 ŠPB ir nuo 0,98 ŠPB iki 1 ŠPB); neįgaliesiems (pripažintiems tokiais po 24 metų), netekusiems 60 proc. darbingumo, – nuo 0,9 ŠPB iki 1 ŠPB, netekusiems 65 proc. darbingumo, – nuo 0,91 ŠPB iki 1 ŠPB, netekusiems 70 proc. darbingumo, – nuo 0,93 ŠPB iki 1 ŠPB, netekusiems 75 proc. darbingumo, – nuo 0,94 ŠPB iki 1 ŠPB, netekusiems 80 proc. darbingumo, – nuo 0,95 ŠPB iki 1 ŠPB, netekusiems 85 proc. darbingumo, – nuo 0,96 ŠPB iki 1 ŠPB, netekusiems 90 proc. darbingumo, – nuo 0,98 ŠPB iki 1 ŠPB, netekusiems 95 proc. darbingumo, – nuo 0,99 ŠPB iki 1 ŠPB. Teisę gauti pensijos priemonę įgyja asmenys, kurių gaunamų socialinio draudimo pensijų ir kitų pensinio pobūdžio išmokų suma per mėnesį nesiekia 100 proc. MVPD. Įstatymui įgyvendinti papildomai iš valstybės biudžeto 2020 m. reikia apie 13 mln. eurų (12 mln. eurų – pensijų priemonėms, 1 mln. eurų – šalpos neįgalumo pensijų „grindims“).
Socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo Nr. X-1710 2 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2604), priimtas 2019-12-05 įsigalioja 2020-01-01	Įstatymo pakeitimu siekiama tobulinti skurdo ir socialinės atskirties mažinimo priemones, didinant šalpos pensijų bazės (ŠPB) dydį, susiejant jį didesniu procentiniu santykiu su minimalių vartojimo poreikių dydžiu (MVPD). Įstatymu nustatoma, kad ŠPB negali būti mažesnis kaip 56 procentai praėjusių metų MVPD, t. y. nuo 2020 m. ŠPB padidėja iki 140 eurų. Padidėjus ŠPB dydžiui, šalpos išmokos, priklausomai nuo išmokos rūšies ir gavėjų kategorijos, padidėja nuo 4 (šalpos našlaičių pensija) iki 18 eurų (šalpos neįgalumo pensija asmenims, netekusiems 100 procentų darbingumo iki 24 metų). Prognozuojama, kad 2021 m. ŠPB turėtų siekti 143 eurus, 2022 m. – 145 eurus. Preliminariais SADM skaičiavimais, papildomai iš valstybės biudžeto 2020–2022 m. numatyta skirti ŠPB didinti 24,2 mln. eurų: 2020 m. – 4,9 mln. eurų, 2021 m. – 9 mln. eurų, 2022 m. – 10,3 mln. eurų.
Valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir valstybės ir savivaldybių	Įstatymu nustatytas 2020 m. valstybės politikams, teisėjams, valstybės pareigūnams, valstybės tarnautojams, valstybės ir savivaldybių biudžetinių įstaigų darbuotojams taikytinas pareiginės algos (atlyginimo) bazinis dydis 176 EUR (šis dydis palyginus su 2019 m. didėja 3 eurai (nuo 173 iki 176 eurų)).

biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos (atlyginimo) bazinio dydžio, taikomo 2020 metais, įstatymas (Nr. XIII-2608) priimtas 2019-12-05	
Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų ir komisijų narių darbo apmokėjimo įstatymo Nr. XIII-198 pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2606) (nauja redakcija) ir jo lydintysis įstatymas Nr. XIII-2607 (dėl straipsnių pripažinimo netekusiais galios) priimtas 2019-11-25 įsigalioja 2020-01-01	Įstatymo tikslas – padidinti Įstatymo 1, 2, 3 ir 4 prieduose numatytus minimaliuosius pareiginės algos pastoviosios dalies koeficientus, siekiant, kad nuo 2020 m. sausio 1 d., minimalią mėnesinę algą (MMA) nustačius 607 eurus ir bazinį dydį – 176 eurus, jų dydžiai eurai nebūtų mažesni už nustatytą MMA ir atitiktų Darbo kodekso nuostatą, kad minimalusis darbo užmokestis – mažiausias leidžiamas atlygis už ne kvalifikuotą darbą; taip pat panaikinti Įstatymo 5 priedo II–VII skyriuose nurodytų švietimo sektoriaus darbuotojų koeficientų intervalus, paliekant maksimalų koeficientą ir kt.
Valstybinių socialinio draudimo našlių ir našlaičių, maitintojo netekimo, iš tarnauto laiko, valstybinių pensijų, kompensacijų už ypatingas darbo sąlygas, rentų, kompensacinių išmokų, šalpos, slaugos ir priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinių kompensacijų dalinio kompensavimo įstatymas (Nr. XIII-2719) priimtas 2012-12-19 įsigalioja 2020-01-01	Siekiant pradėti visuomenei kompensuoti dėl Lietuvos Respublikos socialinių išmokų perskaičiavimo ir mokėjimo laikinojo įstatymo (toliau – Laikinasis įstatymas) sumažintas ir neišmokėtas sumas, 2020 metais iš valstybės biudžeto lėšų bus pradėta kompensuoti dalis (10 procentų) dėl Laikinojo įstatymo taikymo neišmokėtos sumos asmenims, kurie gavo valstybines socialinio draudimo našlaičių pensijas, maitintojo netekimo pensijas, iš tarnauto laiko pensijas, kompensacijas už ypatingas darbo sąlygas, valstybines pensijas, valstybines socialinio draudimo našlių pensijas, tikslines kompensacijas, Prezidento rentą ir signataro rentą, kompensacines išmokas, šalpos kompensacijas ir sportininkų rentas. Kompensuojamoji suma bus išmokama 2020 metų rugpjūčio mėnesį nereikalaujant iš socialinių išmokų gavėjų pateikti atskiro prašymo (išskyrus atvejį, kai asmuo kompensavimo metu nėra atitinkamos socialinės išmokos gavėjas). Išmokėta kompensuojamoji suma neturės įtakos kitoms asmeniui pagal įstatymus priklausančioms kas mėnesį mokamoms išmokoms, taip pat skiriamai piniginei socialinei paramai, socialinių paslaugų apmokėjimui.
Seimo nutarimas „Dėl Garantinio fondo 2018 metų ataskaitų rinkinio patvirtinimo“ Nr. XIII-2548 priimtas 2019-11-26	Šiuo nutarimu patvirtintas Garantinio fondo (toliau – GF) 2018 metų ataskaitų rinkinys. GF lėšų likutis metų pradžioje buvo 45,7813 mln. eurų (1,1187 mln. eurų mažiau nei planuota). GF įplaukos per metus sudarė 21,7073 mln. eurų (7 tūkst. eurų daugiau nei planuota). GF išlaidos sudarė 7,7496 mln. eurų (1,1924 mln. eurų mažiau nei planuota), iš jų 7,4340 mln. eurų – išmokoms darbuotojams. GF lėšų likutis metų pabaigoje sudarė 59,739 mln. eurų (81 tūkst. eurų daugiau nei planuota). GF lėšos buvo naudojamos pagal LR 2018 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą. GF lėšos naudojamos Garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymu nustatytais išmokoms

	mokėti. GF administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ir kitos šio fondo administravimo įstaigos. Šiuo nutarimu patvirtintas Ilgalaikio darbo išmokų fondo (toliau – IDIF) 2018 metų ataskaitų rinkinys. IDIF lėšų likutis metų pradžioje buvo 15,3656 mln. eurų (6,9544 mln. eurų mažiau nei planuota). IDIF įplaukos per metus sudarė 52,3525 mln. eurų (0,5925 mln. eurų daugiau nei planuota). IDIF išlaidos sudarė 6,866 mln. eurų (13,432 mln. eurų mažiau nei planuota), iš jų 6,5123 mln. eurų – išmokoms darbuotojams. IDIF lėšų likutis metų pabaigoje sudarė 60,8521 mln. eurų (7,0701 mln. eurų daugiau nei planuota). IDIF lėšos buvo naudojamos pagal LR 2018 metų valstybės ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymą. IDIF lėšos naudojamos Garantijų darbuotojams jų darbduviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymu nustatytoms išmokoms mokėti. IDIF administruoja Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ir kitos šio fondo administravimo įstaigos.
KITI	
Šeimos stiprinimo įstatymo Nr. XIII-700 9 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2597) priimtas 2019-12-03 įsigalioja 2020-01-01	Įstatymu sudaromas teisinis pagrindas Nacionalinės šeimos tarybos (NŠT), kaip biudžetinės įstaigos, įsteigimui. Taryba – Seimui atskaitinga šeimos politikos formavimo ir įgyvendinimo vertinimo patariamoji institucija, kurios pagrindiniai uždaviniai – palaikyti ryšius su Lietuvos šeimomis ir jų organizacijomis, analizuoti jų lūkesčius, taip pat dalyvauti formuojant šeimos politiką ir nustatant strategines šeimos politikos kryptis bei šeimos stiprinimo prioritetus. NŠT sudarys šeimų organizacijų ir su šeimomis dirbančių organizacijų, savivaldybių šeimų tarybų, taip pat mokslo ir studijų institucijų, tyrinėjančių šeimos politikos klausimus, atstovai. Tarybos sudėtį tvirtins Seimas. NŠT atliks numatomo teisinio reguliavimo poveikio šeimai vertinimą ir teisės aktuose numatytą teisinio reguliavimo stebėseną; analizuos ir vertins programų ir priemonių, skirtų šeimai palankiai aplinkai kurti, įgyvendinimą; kasmet parengs ir Seimui pateiks pranešimą apie šalies šeimų būklę ir šeimos politikos formavimo ir įgyvendinimo padėtį.
Seimo nutarimas „Dėl Nacionalinės šeimos tarybos įsteigimo ir jos nuostatų patvirtinimo“ (Nr. XIII-2704) priimtas 2019-12-17 įsigalioja 2020-01-01	Šeimos stiprinimo įstatymo Nr. XIII-700 9 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2597 lydimasis teisės aktas, kuriame detaliau reglamentuojama Nacionalinės šeimos tarybos, kaip biudžetinės įstaigos veikla.
Šeimos kortelės įstatymo Nr. XIII-1406 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2742) priimtas 2019-12-19 įsigalioja 2020 m. sausio 1 d.	Šeimos kortelės įstatymo pakeitimo įstatyme tiksliau apibrėžiamos teisės į šeimos kortelę atsiradimo sąlygos, siekiant palengvinti šeimos kortelių administravimą. Konkrečiau reglamentuojama šeimos kortelės turėtojų grupė pagal vaiko globos (rūpybos) formą, akcentuojant nuolatinę globą šeimoje ar šeimynoje. Šeimos kortelės turėtojų grupė praplečiama naikinant ribojimus gausios šeimos vaikams iki 24 metų dirbti ir savarankiškai vykdyti veiklą. Be to, tikslinamos nuostatos, apibrėžiančios šeimos kortelės turėtojų grupę dėl šeimoje prižiūrimo (slaugomo) neįgaliojo, kuriam nustatytas specialusis

	nuolatinės priežiūros (pagalbos) ar specialusis nuolatinės slaugos poreikis. <i>Šeimos kortelės įstatymas įgyvendinamas nuo 2019 m. liepos 1 d. Iš viso Lietuvoje yra apie 50 tūkst. gausių arba neįgalius vaikų prižiūrinių šeimų. Šeimos kortelę užsisakė daugiau nei 12 tūkst. šeimų. Šeimos kortelės programoje dalyvauja per 130 partnerių.</i>
Šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 2, 5, 8, 9, 13, 15, 16, 20 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2491) priimtas 2019-10-17 įsigalioja 2020-01-01	Įstatymu nustatyta, kad tėvams (itėvams), globėjams ar rūpintojams, ne mažiau kaip 15 metų slaugiusiems namuose neįgaliuosius, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, ir motinoms, išauginusioms nemažiau penkių vaikų (vaikų mirties atveju – auginusioms netrumpiau aštuonerių metų), sukakus senatvės pensijos amžių, bus mokama 1,5 šalpos pensijų bazės dydžio šalpos senatvės pensija. Šalpos neįgalumo pensiją gaunantiems artimuosius slaugiusiems asmenims ir daugiavaikėms motinoms, kurioms yra nustatytas 0–40 proc. darbingumo lygis, sukakus senatvės pensijos amžių, be atskiro jų prašymo, bus mokama 1,5 šalpos pensijų bazės dydžio šalpos senatvės pensija.
Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo Nr. IX-1672 2, 3, 4, 6, 25, 27, 39 ir 41 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2553) priimtas 2019-10-16 įsigalioja 2020-05-01	Įstatymu reglamentuojama pavojingus darbus dirbančių darbuotojų mokymas bei instruktavimas –darbuotojų, dirbančių pavojingus darbus, kurių sąrašą tvirtina Vyriausybė, mokymo ir žinių iš darbuotojų saugos ir sveikatos srities patikrinimo bei šių darbų saugaus atlikimo tvarką nustatys darbdavys; darbdaviui atstovaujantis asmuo užtikrins darbuotojų instruktavimą juos priimant į darbą; perkelti į kitą darbą ir t.t.; nustatys darbuotojų mokymo ir žinių darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais tikrinimo tvarką; darbdaviui atstovaujantis asmuo organizuos darbuotojų dirbto darbo laiko apskaitos žiniaraščių pildymą ir pan.
Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymo Nr. VIII-1509 29 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2556) priimtas 2019-11-22 įsigalioja 2020-01-01	Įstatymo tikslas – atsakyti nuostatos, kad nelaimingų atsitikimų darbe socialinio draudimo įmokos tarifų dydis priklauso nuo nelaimingų atsitikimų darbe, įvykusių dirbant pavojingus darbus, skaičiaus ir pavojingus darbus dirbančių darbuotojų skaičiaus santykio.
Valstybinės darbo inspekcijos įstatymo Nr. IX-1768 9 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2596) priimtas 2019-10-16 įsigalioja 2020-05-01	Įstatymo tikslas – mažinti šešėlinės ekonomikos mastą ir suteikti teisę Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriams neplaninių patikrinimų metu atlikti kontrolinius pirkimus, siekiant pagerinti ūkio subjektų veiklos, ypač paslaugų, kurias teikia savarankiškai dirbantys fiziniai asmenys, teikimo srityje, priežiūros kontrolę.
Darbo kodekso 133 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2595) priimtas 2019-12-03 įsigalioja 2020-01-01	Įstatymo tikslas – darbuotojams po vaiko gimimo suteikti trisdešimt kalendorinių dienų nepertraukiamos trukmės tėvystės atostogas bet kuriuo laikotarpiu nuo vaiko gimimo, <u>iki</u> vaikui sukanka vieneri metai, (iki šiol galiojo bet kuriuo laikotarpiu nuo gimimo iki sukanka 3 mėnesiai (esant komplikuotam gimdymui – iki sukanka 6 mėn.).
Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo Nr. XII-1215	Įstatymu reglamentuota, kad savivaldybės būsto fonde esantys būstai negali būti subnuomojami. Iki šiol tai buvo numatyta tik socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintoje pavyzdinėje socialinio būsto

14 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2752) priimtas 2019-12-20	nuomos sutarties formoje (pasitaikė atvejų, kuomet ne visos savivaldybės šio draudimo paise ir <u>savivaldybės būstus</u> subnuomojo).
<i>VSDf 2020 METŲ BIUDŽETAS IR SU JUO SUSIJĘ ĮSTATYMAI</i>	
Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2020 metų rodiklių patvirtinimo įstatymas (Nr. XIII-2697) priimtas 2019-12-17	Patvirtinta 4 894 022 tūkst. eurų pajamų, 4 549 753 tūkst. eurų išlaidų (planuojamas teigiamas metų rezultatas – pajamos viršija išlaidas 344 269 tūkst. eurų). Pajamos apskaičiuotos įvertinus, kad socialinio draudimo įmokos 2020 m. bus skaičiuojamos nuo sumos, ne didesnės kaip 84 vidutinių šalies darbo užmokesčių, taikomų apdraustųjų 2020 m. socialinio draudimo įmokų bazei skaičiuoti (104 tūkst. eurų). Asignavimų iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų suma bendrajai pensijos daliai kompensuoti pagal 2020 m. priskaičiuotas pensijų sumas bus 1 910 640 tūkst. Eur (iš jų - 31,8 mln. eurų dėl 1,83 proc. didesnio bazinės pensijos indeksavimo nuo 2020 m. sausio 1 d.). Atsižvelgiant į Socialinio draudimo pensijų įstatymo nuostatas, Finansų ministerijos paskelbtą šalies ekonominės raidos scenarijų, Įstatymu patvirtintas pensijų indeksavimo koeficientas 2020 m. - 1,0811, dėl to nuo 2020 m. sausio 1 d. pensijos vidutiniškai didės 8,1 proc. Šiuo koeficientu (8,11 proc.) bus indeksuojama individualioji pensijos dalis, o įvertinus Prezidento siūlymą, bazinė pensija bus indeksuojama 1,83 proc. punkto daugiau, t. y. iš viso 9,94 proc., dėl to bendroji senatvės pensijos dalis padidės 9,94 proc. Pagal įstatymą senatvės ir netekto darbingumo (invalidumo) pensijos 2020 m. didės daugiau nei 9 proc. ir pirmą kartą viršys darbo užmokesčio augimą. Prognozuojama, kad 2020 m. vidutinė metinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, bus 398,80 Eur, t. y. bus 34,3 Eur arba 9,4 proc. didesnė nei 2019 m.
Socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 8 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2651) priimtas 2019-12-12	Nuo 2020 m. sausio 1 d. sparčiau didinamos socialinio draudimo pensijos, bazinę pensiją padidinus daugiau negu pagal bazinės pensijos dydžiui taikomą apskaičiuotą indeksavimo koeficientą (toliau – IK), atsižvelgiant į valstybės biudžeto galimybes. Nuo 2020 m. sausio 1 d. bazinės pensijos dydžiui nustatomas 1,83 procentinio punkto didesnis IK, dėl to senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, vidutiniškai papildomai padidės apie 3,5 eurų (pagal Vyriausybės pasiūlymą dėl galiojančia tvarka apskaičiuoto socialinio draudimo pensijų indeksavimo koeficiento nuo 2020 m. sausio 1 d. vidutinė socialinio draudimo senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, didėja 8,1 proc.). Iš viso 2020 metais vidutinė socialinio draudimo senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, padidės apie 34 eurus. Pritarus Seimo narių R. Baškienės ir R. Šalaševičūtės pasiūlymui nuo 2021 metų nustatytas 1,91 procentinio punkto didesnis IK visai socialinio draudimo pensijai (ne vien tik bazinei pensijai, įtakančiai bendrosios pensijos dalies dydį), dėl šio siūlymo didės visų rūšių socialinio draudimo pensijos). Pagal Įstatymo nuostatas nuo 2020 m. sausio 1 d. indeksuotos socialinio draudimo pensijos pradedamos mokėti pensijų gavėjams, ne vėliau kaip iki 2020 m. birželio 30 d., išmokant nuo 2020 m. sausio 1 d. susidariusį pensijų dydžių skirtumą. Įstatymu siekiama sukurti Lietuvoje sistemą (sparčiau nei numatyta

	didinant pensijas), kuri per ilgesnį laikotarpį leistų ištrūkti iš senyvo amžiaus asmenų skurdo spąstų ir reikšmingai sumažintų skurstančių asmenų skaičių Lietuvoje.
Socialinio draudimo pensijų įstatymo Nr. I-549 2, 8 ir 40 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2650) priimtas 2019-12-12	Nustatyta, kad pensijų indeksavimo koeficientas ir pagal jį indeksuoti bazinės pensijos, apskaitos vieneto vertės dydžiai ir našlių pensijos bazinis dydis tvirtinami atitinkamų metų Valstybinio socialinio draudimo fondo (Fondo) biudžeto rodiklių patvirtinimo įstatymu (pradedant tvirtinti Fondo biudžeto 2020 metų rodiklių patvirtinimo įstatymu). Paminėti dydžiai yra ypač svarbūs planuojant Fondo biudžetą, todėl jų tvirtinimo tvarka pakeista. Iki tol paminėti dydžiai kartu su pagal juos apskaičiuotu atitinkamų metų Fondo biudžeto projektu buvo teikiami tvirtinti Fondo tarybai.
Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 2, 5, 9, 10 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2489) priimtas 2019-10-17	Įstatymu sudarytos palankesnės sąlygos gauti ligos išmokas slaugymo ir gydymosi atvejais: - įteisinta galimybė budintiems globotojams gauti ligos išmoką tuo metu, kai jie slaugo sergantį globojamą vaiką; - įteistas ligos išmokų mokėjimas asmenims, kurie asmens sveikatos priežiūros įstaigose savanoriškai gydosi patologinių potraukį į azartinius lošimus (ligos išmoką mokant ne ilgiau kaip 28 kalendorines dienas vieną kartą per kalendorinius metus); - įteistas ligos išmokų mokėjimas asmenims, kurie asmens sveikatos priežiūros įstaigose savanoriškai gydosi patologinių potraukį į azartinius lošimus (ligos išmoką mokant ne ilgiau kaip 28 kalendorines dienas vieną kartą per kalendorinius metus). Įstatymu taip pat sudaryta galimybė tėvams (įtėviams) ar globėjams prižiūrėti ir pagal pradinio ugdymo programą ugdomą vaiką, gaunant ligos socialinio draudimo išmoką iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto (kuri mokama ne ilgiau kaip 14 kalendorinių dienų), kai švietimo įstaigose nustatytas infekcijų plitimą ribojantis režimas. Iki 2019 m. gruodžio 31 d. teisė gauti ligos socialinio draudimo išmoką pirmiau minėtu atveju nustatyta tik vaikų, ugdomų pagal ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo programą, priežiūrai. Pirmiau paminėtos įstatymo nuostatos įsigalioja 2020 m. sausio 1 d.
Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 16 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2741) priimtas 2019-12-19	Įstatymu užtikrintas motinystės išmokos mokėjimas darbinę veiklą nutraukusioms ne nėštumo metu motinoms nepažeidžiant jų teisėtų lūkesčių. Reikalavimas būti apdraustu asmeniu, siekiant gauti motinystės išmoką, netaikomas moteriai, turinčiai motinystės socialinio draudimo stažą ir tapusiai neapdraustu asmeniu, neišskiriant, kada asmuo privalo tapti neapdraustu asmeniu. Svarbu, kad tokia moteris turėtų reikalaujamą motinystės socialinio draudimo stažą, t. y. 12 mėnesių per paskutinius 24 mėnesius. Tokiu būdu ir tos mamos, kurios nutraukė darbinę veiklą iki nėštumo, įgys teisę gauti motinystės išmoką, nebus sudaroma papildoma našta moterims fiktyviai įsidarbinti bent vienai dienai, siekiant gauti motinystės išmoką. Taip pat numatyta, kad moterims, kurios neturėjo teisės gauti motinystės išmokos nuo 2019 m. spalio 30 d. iki įstatymo įsigaliojimo dėl to, kad tapo neapdraustais asmenimis ne nėštumo laikotarpiu, motinystės išmoka išmokama įstatymo nustatyta tvarka ir terminais.
Pensijų kaupimo įstatymo Nr. IX-1691 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1360 2 ir 3	Nustatyta 6 mėnesiais vėlesnė data, t. y. 2020 m. liepos 1 d., nuo kurios centralizuoto pensijų anuitetų mokėtojo funkcijas pradės vykdyti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2750) priimtas 2019-12-19	Pagal įstatymą pensijų anuitetus mokančios gyvybės draudimo bendrovės tęs šią veiklą tol, kol šią funkciją iš jų perims pensijų anuitetų mokėtojas, - iki 2020 m. liepos 1 d.
Nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 7, 8, 12, 13, 15, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2652) priimtas 2019-12-12	Nedarbo socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-1904 8, 12, 13, 15, 17 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatyme patikslinti nedarbo draudimo išmokos mokėjimo kartu su kitomis socialinio pobūdžio išmokomis tvarka; atsižvelgiant į Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo pakeitimus, suvienodinta nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmė (pailginant iki 28 kalendorinių dienų) bedarbiams, kurie savanoriškai gydomi patologinį potraukį į azartinius lošimus, priklausomybės sindromą vartojant psichoaktyviąsias medžiagas; patikslinta dalinio darbo išmokos skyrimo bei mokėjimo tvarka.
Seimas nutarimas „Dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo 2018 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio patvirtinimo“ (Nr. XIII-2546) priimtas 2019-11-26	Patvirtintas paminėtų ataskaitų rinkinys, susidedantis iš Valstybinio socialinio draudimo fondo 2018 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio ir konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio, dėl kurių Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė pateikė sąlyginę nuomonę. Nutarimu pasiūlyta Vyriausybei patikslinti Valstybinio socialinio draudimo fondo apskaitos politiką, laikantis Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme įtvirtinto subjekto principo, taip pat optimizuoti Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų organizacinę struktūrą ir funkcijas.
Valstybinio socialinio aprūpinimo sistemos pagrindų įstatymo Nr. I-696 pripažinimo netekusiu galios įstatymas (Nr. XIII-2525) priimtas 2019-11-14	Pripažintu netekusiu galios įstatyme, buvo įtvirtintos šiuo metu jau nebeaktualios valstybinį socialinį aprūpinimą reguliuojančios nuostatos. Jame įtvirtintos valstybinio socialinio aprūpinimo sistemą sudarančios nuostatos šiuo metu pakeistos ir įtvirtintos kituose socialinį draudimą, socialinę paramą bei socialines paslaugas reglamentuojančiuose įstatymuose.
Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1990 m. spalio 23 d. nutarimo Nr. I-697 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio aprūpinimo sistemos pagrindų įstatymo įsigaliojimo“ pripažinimo netekusiu galios“ (Nr. XIII-2526) priimtas 2019-11-14	Seimo nutarimas yra įstatymo Nr. XIII-2525 įgyvendinamasis teisės aktas.
NEGALIA TURINČIŲ ASMENŲ UŽIMTUMO SKATINIMAS	
Socialinių įmonių įstatymo Nr. IX-2251 pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2427) ir jį lydintys įstatymai: - Užimtumo įstatymo	Šiuo įstatymų paketu patobulintas socialinių įmonių teisinis reguliavimas, siekiant užtikrinti valstybės pagalbos socialinėms įmonėms teikimo efektyvumą ir kontrolę, sudaryti teises prielaidas skatinti darbdavius įdarbinti asmenis, negalinčius vienodomis sąlygomis konkuruoti darbo rinkoje su kitais asmenimis. Socialinių įmonių įstatymo pereinamosios nuostatos galios nuo 2020-01-01 iki 2020-06-30, o nuolatinė

Nr. XII-2470 12, 20, 22, 24, 25, 35, 41, 42, 45, 47, 48 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 30² straipsniu įstatymas (Nr. XIII-2428) - Viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 23 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2429) - Viešųjų pirkimų, atliekamų saugumo ir gynybos srityje, įstatymo Nr. XI-1491 18 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2430) (priimti 2019-09-19) (įsigalioja 2020-07-01) (Socialinių įmonių įstatymo pereinamosios nuostatos galios nuo 2020-01-01 iki 2020-06-30, o nuolatinė redakcija įsigalioja 2020-07-01)	redakcija įsigalios 2020-07-01. Socialinių įmonių įstatyme įtvirtinta, kad Socialinės įmonės statusui gauti ir išlaikyti, socialinėje įmonėje dirbantys neįgalieji turės sudaryti bent pusę įmonės darbuotojų, o jų per mėnesį įmonėje dirbtas darbo laikas turės sudaryti bent pusę kitų įmonės darbuotojų darbo laiko per mėnesį. Pagal šį įstatymą bus remiamas tik darbingo amžiaus asmenų įdarbinimas socialinėse įmonėse. Socialinei įmonei galės būti skiriamos subsidijos darbo užmokesčiui ir valstybinio socialinio draudimo įmokoms, neįgalių darbuotojų darbo vietoms įsteigti ar pritaikyti ir jų darbo priemonėms įsigyti ar pritaikyti, tikslinėms grupėms priklausantiems darbuotojams mokytis, neįgalių darbuotojų darbo aplinkai, gamybinėms ir poilsio patalpoms pritaikyti, administravimo, transporto ir asistento išlaidoms. Bus remiamas neįgalių darbuotojų, kuriems nustatytas 45–55 proc. darbingumo lygis, lengvas neįgalumo lygis darbo vietų įsteigimas (pritaikymas) ir jų darbo priemonių įsigijimas (pritaikymas), kai įsteigta ar pritaikyta darbo vieta bus išlaikyta bent metus (taip pat bent metus apribojamas disponavimas turtu, išgytu panaudojant valstybės pagalbos lėšas, ir kt.), subsidijos dydį nustatant 65 proc. tam tikslui reikalingų išlaidų. Negalių turintys darbuotojai, kuriems nustatytas 0–40 proc. darbingumo lygis, vidutinis ir sunkus neįgalumo lygis bus remiami visą jų darbo socialinėje įmonėje laikotarpį. Bent 75 proc. socialinių įmonių pelno turės būti panaudoti socialinės įmonės veiklos tikslams, susijusiems su socialinėse įmonėse įdarbinamų asmenų tikslinių grupių grįžimo į darbo rinką ir jų socialinės integracijos skatinimu. Siekiant Užimtumo tarnybos teikiamas paslaugas labiau pritaikyti individualiems negalių turinčių asmenų poreikiams, lydimajame Užimtumo įstatyme įtvirtintos naujos įdarbinimo su pagalba paslaugos: pagalba atliekant įsidarbinimo procedūras ir lydimoji pagalba įsidarbinus.
Socialinių įmonių įstatymo Nr. IX-2251 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-2427 1 straipsnio pakeitimo įstatymas (Nr. XIII-2613) (priimtas 2019-12-05 įsigalioja 2020-07-01)	Įstatyme įtvirtinta, kad Socialinių įmonių įstatyme nustatyto teisinio reguliavimo poveikio <i>ex post</i> vertinimas atliekamas iki 2022-11-01 už laikotarpį nuo 2020-07-01 iki 2022-06-30. Šio vertinimo ataskaitoje nurodomos teigiamos ir neigiamos šiame įstatyme nustatyto teisinio reguliavimo pasekmės ir pasiūlymai dėl jo tobulinimo. Taip pat numatyta, kad Vyriausybės įgaliota institucija iki 2021 m. ir kiekvienų vėlesnių metų liepos 1 dienos pateikia Vyriausybei ir Seimui ataskaitą apie praėjusiais kalendoriniais metais (o teikiant pirmą kartą – už laikotarpį nuo 2020-07-01 iki 2020-12-31) socialinėse įmonėse dirbančių neįgaliųjų skaičių, iš viso ir pagal neįgalumo ar darbingumo lygį, ir jų dalį iš visų socialinių įmonių darbuotojų, taip pat pokytį per šioje dalyje nurodytą laikotarpį; socialinėse įmonėse dirbančių ir dirbusių neįgaliųjų užimtumą pasibaigus valstybės pagalbos jų užimtumui skatinti mokėjimo laikotarpiui ir pokytį per šioje dalyje nurodytą laikotarpį; suteiktą valstybės pagalbą socialinėms įmonėms, iš viso ir pagal rūšis, taip pat pokytį per šioje dalyje nurodytą laikotarpį; pelno panaudojimą socialinių įmonių veiklos tikslams, susijusiems su socialinėse įmonėse įdarbinamų asmenų tikslinių grupių grįžimo į darbo rinką ir jų socialinės integracijos skatinimu bei socialinės atskirties mažinimu.

2.2. EUROPOS SĄJUNGOS (ES) REIKALŲ SVARSTYMAS IR SPRENDIMAS

2019 m. lapkričio 13 d. posėdyje kaip specializuotas Komitetas apsvartė **Europos Komisijos (toliau – EK) pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo, kuriuo iš dalies**

keičiamas sprendimas Nr. 573/2014/ES dėl valstybinių užimtumo tarnybų (VUT) bendradarbiavimo stiprinimo (Nr. KOM(2019)620 galutinis / Nr. ES-19-64) (pasiūlymas aktualus Lietuvai), Komitetas pritarė LR pozicijai (rengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) ir nusprendė, kad nėra galimo prieštaraus subsidarumo principui dėl šių priežasčių:

- Galiojančio *Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 573/2014/ES dėl valstybinių užimtumo tarnybų (VUT) bendradarbiavimo stiprinimo* (Sprendimas) pakeitimo projektu (Pasiūlymas) siūloma pratęsti Europos valstybinių užimtumo tarnybų tinklo (Tinklas) veikimo laikotarpį nuo 2021 m. sausio 1 d. iki 2027 m. gruodžio 31 d. ir atnaujinti keletą Sprendimo nuostatų. Pasiūlymu siekiama padėti ES valstybėms narėms ir toliau didinti VUT pajėgumą, veiksmingumą ir efektyvumą, sukūrus platformą, kurioje Europos lygmeniu galima palyginti VUT veiklos rezultatus, nustatyti gerąją praktiką, plėtoti tarpusavio mokymąsi ir suteikti daugiau galimybių padedant rengti novatorišką politiką, siekiant bendrą Europos užimtumo tikslą.

- Pasiūlymo teisinis pagrindas yra tinkamas, kadangi:

-- Pasiūlymo tikslai atitinka jo teisinį pagrindą – Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 149 straipsnį. Pagal šį straipsnį (*cit.*), „Europos Parlamentas ir Taryba, sprenddami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, pasikonsultavę su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, gali imtis skatinamųjų priemonių valstybių narių bendradarbiavimui ir jų veiklai užimtumo srityje paremti, imdamiesi iniciatyvos plėtoti keitimąsi informacija ir geriausia praktika, teikti lyginamąją analizę ir patarimus, taip pat skatinti naujoviškus požiūrius ir patirties vertinimą, ypač pasiremami bandomaisiais projektais. <...>“

-- Sprendimas yra tinkamiausia Pasiūlymo teisinė forma. Pasiūlymu yra keičiamas jau galiojantis Sprendimas. Sprendimas ir Pasiūlymas yra skatinamojo pobūdžio priemonės SESV 149 straipsnio prasme.

- Šio Pasiūlymo tikslų nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu ES valstybės narės, veikdamos pavieniui, negalėtų tinkamai pasiekti. Nepratęsus Sprendimo galiojimo, VUT bendradarbiavimas būtų ne toks veiksmingas ir sistemingas.

Pasiūlymo esmė: Valstybinės užimtumo tarnybos (toliau – VUT) yra svarbiausi subjektai, vykdančios užimtumo politiką, kuria palengvinama darbo ieškančių asmenų integracija į darbo rinką. VUT padeda derinti darbo rinkos pasiūlą ir paklausą teikdamos informaciją, įdarbindamos ir aktyviai teikdamos vietos, nacionalinio ir Europos lygmens paramos paslaugas. Pasiūlymo tikslas – toliau didinti VUT pajėgumą, veiksmingumą ir efektyvumą, kuriant platformą, kurioje Europos lygmeniu būtų galima palyginti jų veiklos rezultatus, nustatyti gerąją praktiką ir plėtoti tarpusavio mokymąsi sistemą. Europos valstybinių užimtumo tarnybų tinklas (toliau – Tinklas) taip pat siekia suteikti VUT daugiau galimybių padėti rengti novatorišką, faktiniais duomenimis grindžiamą politiką. Europos masto VUT bendradarbiavimas prasidėjo 1997 m., kai EK įsteigė neformalią patariamąją VUT vadovų grupę (Europos VUT vadovų tinklą). Grupės tikslas buvo skatinti bendradarbiavimą, dalyvaujančių organizacijų keitimąsi informacija ir tarpusavio mokymąsi, taip pat gauti grįžtamosios informacijos apie užimtumo politikos iniciatyvas. Tuo remdamasi EK 2013 m. pasiūlė įforminti šį bendradarbiavimą, kad paremtų inovacijas, lyginamąją analizę ir abipusį mokymąsi Europos lygmeniu. 2014 m. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 573/2014/ES dėl valstybinių užimtumo tarnybų bendradarbiavimo stiprinimo (toliau – Sprendimas) buvo įsteigtas Tinklas, turėjęs veikti iki 2020 m. gruodžio 31 d. Buvo siekiama, kad Tinklas papildytų, o ne pakeistų ar kartotų veiksmus, kurių imamasi pagal Europos užimtumo strategiją, kaip apibrėžta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) IX antraštinėje dalyje, visų pirma Užimtumo komiteto (EMCO) veiksmus ir jo priemones, pavyzdžiui, Bendro vertinimo sistemą, taip pat abipusio mokymąsi programą. Siekiant išsiaiškinti, kaip įgyvendinamas ankstesnis Sprendimas, taip pat susijusius sunkumus ir galimybes toliau tęsti Tinklo veiklą po 2020 m. gruodžio 31 d., buvo atliktas

vertinimas. Iš vertinimo matyti, kad Sprendimas įgyvendinamas sėkmingai, o lyginamojo mokymosi iniciatyva yra ES bendros priemonės, kuria skatinamas ES VUT palyginamumas, mokymasis ir branda, sėkmingo įgyvendinimo pavyzdys. Vertinime taip pat pateikiama išvada, kad Tinklas veiksmingai padėjo pasiekti Sprendime nustatytus tikslus. Tinklo veiklos tęstinumas turėtų padėti įgyvendinti Europos socialinių teisių ramstį, į kurio principus įtraukta ir aktyvus užimtumo rėmimas. Tai taip pat turėtų padėti siekti Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi darbotvarkės iki 2030 m. aštunto darnaus vystymosi tikslo, nes būtų prisidedama prie integracinio ir tvaraus ekonomikos augimo, užimtumo ir deramo darbo visiems. Todėl pasiūlymo, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas, tikslas – remtis teigiamais Tinklo veiklos rezultatais, kurie nurodyti atlikto vertinimo išvadose, atsižvelgiant į Tinklo suinteresuotųjų subjektų poreikius ir tvirtą pritarimą tolesniam šio vertingo bendradarbiavimo įgyvendinimui po 2020 m. Siekiama pratęsti Tinklo veikimo laikotarpį iki 2027 m. gruodžio 31 d.

LR pozicija: Lietuva pritaria pasiūlymui, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 573/2014/ES dėl valstybinių užimtumo tarnybų (VUT) bendradarbiavimo stiprinimo. VUT tinklas yra svarbi iniciatyva, kurios pratęsimas yra būtinas, tiek formuojant ES užimtumo politiką, tiek suteikiant ES piliečiams galimybę gauti panašios kokybės paslaugas. Ypač palankiai vertinamas VUT dalyvavimas lyginamojo mokymosi iniciatyvos (apimančios lyginamąją analizę ir abipusį mokymąsi) įgyvendinime, kas sudarė galimybes palyginti VUT veiklą Europos lygmeniu, nustatyti gerą ir silpnąją patirtis, skatinti tarpusavio mokymąsi, siekiant padidinti VUT pajėgumą ir veiksmingumą. Taip pat vienas svarbiausių Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – UT) pokyčių atskaitos taškų buvo lyginamojo mokymosi iniciatyvos metu suformuluotos rekomendacijos įgyvendinti struktūrinius pokyčius, siekiant efektyvaus valdymo ir įstaigos modernizavimo, taikyti šiuolaikinius vadybos principus, didinti elektroninių paslaugų prieinamumą. Įgyvendinant pokyčių darbotvarkę UT buvo diegiama kokybės vadybos sistema, grįsta ne funkciniu, o procesiniu požiūriu ir toliau siekiama gerinti valdymo ir darbo procesus bei didinti veiklos efektyvumą, užtikrinant klientų poreikių patenkinimą.

2.3. KOMITETO PARLAMENTINĖ KONTROLĖ IR RENGINIAI

2019 m. rugsėjo 25 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas (toliau – Komitetas), apsvaustęs valstybinio audito ataskaitą Nr. VA-5 „Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką?“, atkreipė Vyriausybės dėmesį į šios ataskaitos rezultatus ir paprašė stebėti audito rekomendacijų įgyvendinimą. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Komitetas paprašė tinkamai ir laiku įgyvendinti audito ataskaitos rekomendacijų įgyvendinimo priemones ir periodiškai apie tai informuoti Komitetą. Komitetas taip pat paprašė Lietuvos savivaldybių asociacijos kreiptis į savivaldybes, prašant jų atsižvelgti į audito ataskaitos rezultatus ir glaudžiau bendradarbiauti su šia ministerija, jai įgyvendinant audito ataskaitos rekomendacijų įgyvendinimo priemones, bei išanalizuoti savivaldybių vykdomų užimtumo didinimo programų neefektyvumo priežastis ir šias programas patobulinti, derinant ir įtraukiant į jas vietos bendruomenes ir kt. institucijas ir organizacijas. Šio audito ataskaitos aptarime dalyvavo Valstybės kontrolės, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos bei Užimtumo tarnybos atstovai.

Audito (audituotas 2017-2018 m. laikotarpis) rezultatai parodė, kad informavimo ir identifikavimo priemonės bei socialinės paramos teikimo procesas neužtikrina jos prieinamumo; išnaudojamos ne visos galimybės asmenų individualiems poreikiams tenkinti ir jiems integruoti į darbo rinką; socialinė parama neužtikrina minimalių vartojimo poreikių; socialinės paramos vertinimo sistema neparodo jos veiksmingumo valstybės ir savivaldybės lygiu

Audituojant nustatyta, kad 86 proc. vertintų socialinės pašalpos gavėjų gauta parama, įskaitant savivaldybės teikiamų lengvatų ir socialinių paslaugų vertę, neužtikrina minimalių vartojimo

poreikių, kurie 2018 m. siekė 245 eurus per mėnesį (mažiau gaunantis asmuo gyvena absoliučiaje skurde). Absoliučiaje skurde gyvenančių žmonių 2018 m., lyginant su 2017 m., sumažėjo 78 tūkst. (iki 312 tūkst.), tačiau socialinės išmokos įtakos tam neturėjo (2017 ir 2018 m. skurdą mažino 5,7 proc. punktų)

Siekiant, kad socialinė parama užtikrintų jos gavėjų minimalius vartojimo ir individualius poreikius ir skatintų integraciją į darbo rinką, savivaldybėms būtina taikyti socialinės paramos kompleksinio teikimo modelį, rekomendavo auditoriai. Tam reikia sukurti priemones, kurias pritaikius savivaldybės turėtų galimybę nustatyti, planuoti ir stebėti asmeniui ar šeimai skirtos socialinės paramos veiksmingumą. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai įgyvendinant audito rekomendacijas, savivaldybės turėtų prisidėti tobulinant visuomenės informavimo ir skurdžiai gyvenančių asmenų identifikavimo procesus, teikti socialines paslaugas, tinkamai įvertinusios gyventojų poreikius, aktyviau naudotis teisėmis papildomai remti asmenis ir vertinti išteklių panaudojimo poveikį socialiniams rodikliams

2018 m. socialinę pašalpą gavo 127 tūkst. asmenų. Apie 46 proc. gyventojų socialinę pašalpą gavo ilgiau nei metus. 82 proc. asmenų negavo papildomos socialinės pašalpos įsidarbinus. 94 proc. užimtumo didinimo programą baigusiu asmenų išsilaikė darbo rinkoje ne ilgiau nei 3 mėnesius. Savivaldybės, kurios yra atsakingos už socialinės paramos teikimą, nepanaudojo apie pusę piniginei socialinei pašalpai numatytų lėšų, nors poreikis kitoms socialinės paramos priemonėms išliko nepatenkintas.

2019 m. rugsėjo 27 d. Komitetas kartu su Lietuvos profesine sąjunga „Solidarumas“ surengė konferenciją „**Socialinio darbuotojo darbo reikšmė, dabartis ir perspektyvos**“, skirtą Socialinio darbuotojo dienai paminėti. Šiuo renginiu buvo siekiama pagerbti socialinius darbuotojus, atkreipti dėmesį į sudėtingas jų darbo sąlygas, aptarti svarbiausių problemų sprendimo galimybes. Renginyje pasisakė socialinės apsaugos ir darbo ministras Linas Kukuraitis, „Solidarumo“ pirmininkė Kristina Krupavičienė, Lietuvos socialinių darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkė Alma Nevierienė ir kt.

Seimo kanceliarijos nuotraukos (aut. Dž. G. Barysaitė)

2019 m. spalio 2 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas, posėdyje apsvarstęs parlamentinės kontrolės klausimą **dėl kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai plėtros**, akcentavo, kad siekiant efektyvios pagalbos vaikui ir šeimai, šios paslaugos turi būti pakankamos, suteiktos laiku ir orientuotos į konkrečius vaiko ir šeimos poreikius.

Išklausius Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos, Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovų, taip pat vaiko teisių apsaugos kontrolierės informacijos apie praktinius kompleksinių paslaugų vaikui ir šeimai plėtros aspektus, atkreiptas dėmesys, kad nepaisant didėjančio socialinių paslaugų finansavimo ir su tuo susijusios socialinių paslaugų plėtros savivaldybėse teigiamų pokyčių, problemos šioje srityje daugelį metų išlieka tos pačios. Nors valstybės intervencijos priemonėmis (finansuojant programas, projektines veiklas) siekiama tolygios šių paslaugų

plėtos visose savivaldybėse, tačiau šių paslaugų spektras vis dar nėra pakankamai išvystytas bei tolygus. Vertinamą socialinių paslaugų poreikį neretai apsprendžia ne realūs šeimos ir vaiko poreikiai, o savivaldybėse prieinamos paslaugos, todėl ne visais atvejais jos būna individualizuotos ir efektyvios. Socialinių paslaugų ir kompleksiskai teikiamų paslaugų plėtos kontekste stebimas paslaugų, reikalingų konkrečiam vaikui (ypač vaikams, turintiems specialiųjų poreikių), derinimo su švietimo, sveikatos priežiūros paslaugomis ir kitais vaiko ir jo šeimos poreikiais trūkumas.

Komitetas, atsižvelgdamas į tai, kad paslaugų šeimai ir vaikui užtikrinimas yra efektyvi prevencinė pagalbos priemonė su sunkumais susiduriančioms šeimoms padėti bei galinti užtikrinti saugią aplinką juose augantiems vaikams, toliau vykdydys parlamentinę kontrolę šiais klausimais.

2019 m. spalio 23 d. posėdyje Komitetas svarstė klausimą **dėl socialinių darbuotojų darbo užmokesčio**. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pateikė Komitetui informaciją apie socialinių paslaugų srities darbuotojų minimalių koeficientų pokytį savivaldybėse ir pareiginės algos pastovios dalies didinimą pagal darbuotojų turimą kvalifikacinę kategoriją savivaldybėse nuo 2019 m. sausio 1 d. bei apie tai, kaip savivaldybės skyrė Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme numatytas nepanaudotas lėšas socialinių paslaugų srities darbuotojų darbo sąlygoms gerinti, jų ir savivaldybių administracijose dirbančių socialinių išmokų specialistų darbo užmokesčiui didinti.

Minimalų koeficientą padidino 35 savivaldybės (iš jų 9 nenurodė, kaip); 6 savivaldybės jo nepadidino (Ignalinos r., Lazdijų r., Palangos m., Pakruojo r., Raseinių r. ir Zarasų r.); 15 savivaldybių minimalaus koeficiento iš viso nebuvo. 4 savivaldybės informacijos nepateikė (Biržų r., Tauragės r., Vilkiškio r., Kazlų Rūdos).

14 savivaldybių socialinių paslaugų srities darbuotojai neturi kvalifikacinės kategorijos (Alytaus r., Anykščių r., Birštono r., Jonavos r., Jurbarko r., Kaišiadorių r., Neringos r., Pagėgių r., Panevėžio r., Plungės r., Skuodo r., Varėnos r., Vilniaus r., Zarasų r.). 32 savivaldybės (iš jų 3 nenurodė, kaip) padidino ją pagal įstatymą. 5 savivaldybės jo nepadidino pagal įstatymą (Pakruojo r., Palangos m., Prienų r., Rietavo, Šiaulių r.). 9 savivaldybės informacijos nepateikė (Šiaulių m., Ignalinos r., Raseinių r., Biržų r., Kazlų Rūdos, Kauno m., Radviliškio r., Vilkiškio r.).

Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme numatytas nepanaudotas lėšas 25 savivaldybės skyrė socialinių paslaugų srities darbuotojų darbo sąlygoms gerinti; 40 savivaldybių skyrė jų darbo užmokesčiui didinti; 35 savivaldybės – savivaldybių administracijose dirbančių socialinių išmokų specialistų darbo užmokesčiui didinti.

2019 m. lapkričio 11 d. Socialinių reikalų ir darbo komitetas su Lietuvos globėjų ir įvaikintųjų asociacija surengė **diskusiją globos ir įvaikinimo klausimais**. Renginyje aptartos paslaugų globėjams ir įtėviams kylančios problemos, taip pat paslaugų poreikio ir prieinamumo bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo šioje srityje klausimai.

Diskusijoje drauge su Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Socialinės apsaugos ir darbo bei Sveikatos apsaugos ministerijų, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos bei Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovais buvo siekiama išgryninti problemas, su kuriomis susiduria globėjai ir įtėviai, aptarti galimi šių problemų sprendimo būdai.

Asociacija pristatė atlikto tyrimo duomenis, kurie atskleidė, kad Lietuvoje asmens sveikatos priežiūros, švietimo ir ugdymo, socialinių ir teisinių paslaugų prieinamumas yra nepakankamas. Vaikui atėjus į naują šeimą įvaikinimo ar globos atveju, beveik visos šeimos patiria nerimą dėl vaiko sveikatos, stresą dėl pasikeitusio šeimos gyvenimo ritmo, rūpestį, kaip patenkinti įvaikinto ar globojamo vaiko poreikius, bei daug kitų emocinių išgyvenimų, kurie dažnai turi lemiamos įtakos tolesniems santykiams

šeimoje. Siekiant sudaryti kuo palankesnes sąlygas vaiko raidai, globėjams ir įtėviams būtina kvalifikuotų specialistų pagalba.

Asociacijos atstovai pabrėžė, kad pirmiausia (be GIMK mokymų ir konsultacijų) įvaikinimo ir globos atveju šeimoms yra būtina pagalba nustatant įvaikinto ar globojamo vaiko raidos ypatumus, vaiko sveikatos būklę, kitus su adaptacijos periodu susijusius ypatumus.

Asociacija taip pat kėlė teisinio globos centrų reglamentavimo, globėjų ir (ar) globos centrų kontrolės, globos centrų ir Vaiko teisių apsaugos skyrių funkcijų ir jų dubliavimo, įtėvių, nuolatinei globojančių asmenų eilių sudarymo, jų kontrolės ir skaidrumo užtikrinimo, vaikų poravimo su šeima, atokvėpio paslaugų prieinamumo bei kitų paslaugų globėjams ir įtėviams poreikio tyrimo klausimus. Šių problemų sprendimo būdai jau aptarti ir suderinti su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Diskusijoje nuspręsta, kad aptariamo klausimo svarstymas toliau bus tęsiamas Šeimos ir vaiko gerovės pakomitetyje.

2019 m. gruodžio 4 d. posėdyje Šeimos ir vaiko gerovės pakomitetas, išklauses Lietuvos globėjų ir įvaikintųjų asociacijos kreipimąsi, nusprendė kreiptis į Sveikatos apsaugos ministeriją bei Švietimo, mokslo ir sporto ministeriją dėl asociacijos keliamų problemų, susijusių su šių ministerijų kompetencija, sprendimo.

2019 m. lapkričio 20 d. Komitetas tęsė parlamentinę kontrolę **dėl komandiruojamų darbuotojų ir kelių eismo transporto vairuotojų darbo sąlygų** (ankstesnė vyko 2019 m. balandžio 17 d.). Konstatavęs, kad įgyvendinant Seimo rezoliucijoje „Dėl tolimųjų reisų vairuotojų socialinės padėties gerinimo“ Nr. XIII-2100 (toliau – Rezoliucija), priimtoje 2019 m. gegužės 7 d. (ją inicijavo ir parengė Komitetas), įvardintas problemas (darbo apmokėjimo ir darbo sąlygų) pažangos iš esmės nepasiekta, Komitetas nutarė šį parlamentinės kontrolės klausimą toliau svarstyti 2020 m. kovo mėn. pradžioje. Komitetas paprašė Vyriausybės iki kito parlamentinės kontrolės klausimo svarstymo informuoti Komitetą, kaip ji sprendžia Rezoliucijoje įvardintas problemas. Šioms problemoms spręsti Komitetas pasiūlė Vyriausybei apjungti valstybės institucijų ar įstaigų administracinius gebėjimus. Komitetas taip pat pasiūlė Vyriausybei apsvarstyti galimybę paskirti valstybės instituciją ar įstaigą, kuri būtų atsakinga už sisteminę Rezoliucijoje įvardintų problemų analizę ir pasiūlymų, kaip jas spręsti, teikimą Vyriausybei.

Šis klausimas susijęs su Europos Komisijos pateikto Pirmojo judumo dokumentų rinkinio, didinančio sunkiasvorių sunkvežimių ir krovininių transporto priemonių vairuotojų socialines garantijas, svarstymu Europos Sąjungos institucijose ir valstybėse narėse. Šis klausimas svarbus tuo, kad šie vairuotojai yra viena didžiausių Lietuvos profesinių grupių, o transporto ekonominėje veikloje yra sukuriama ženkli bendrojo vidaus produkto dalis, tačiau jų vidutinis darbo užmokestis yra beveik lygus minimaliai mėnesinei algai, jie skundžiasi netinkamomis darbo sąlygomis.

2019 m. lapkričio 27 d. posėdyje Socialinių reikalų ir darbo komitetas, svarstė klausimą **dėl Vaikų išlaikymo išmokų įstatymo Nr. X-987 įgyvendinimo**, domėjosi šių išmokų administravimo problemomis. Komitetas konstatavo, kad siekiant mažinti valstybės ir *Sodros* biudžeto patiriamas išlaidas bei motyvuoti skolininkus grąžinti susidariusias skolas, reikia griežtinti skolų išieškojimo tvarką vaikų išlaikymo lėšų (alimentų) nemokantiems tėvams.

2018 m. sausio 1 d. įsigaliojo Vaikų išlaikymo išmokų įstatymo Nr. X-987 pataisos, numatančios, kad vaiko išlaikymo išmokas skiria, moka ir išmokėtas sumas iš skolininkų išieško *Sodra*. Iki tol šias funkcijas atliko Vaikų išlaikymo fondo administracija (VIF), kuri buvo panaikinta.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktorė Julita Varanauskienė komiteto narius informavo, kad iš VIF perimta skola, t. y. fondo išmokos tėvų neišlaikomiems vaikams, sudarė apie 144 mln. eurų. Šiuo metu skola siekia apie 160 mln. eurų, skolininkų skaičius yra daugiau nei 37 tūkst.

Pažymėta, kad skolininkų ieškoma Lietuvoje ir užsienyje per įvairius registrus, siunčiami raginimai susimokėti skolas, teikiami vykdyti mokėjimo nurodymai kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigoms, vykdomas išieškojimo perdavimas skolininko darbdaviui, pensijos, stipendijos ar pašalpos mokėtojiui arba antstoliams. Išieškojimo perdavimas antstoliams sudaro apie 16 tūkst. atvejų per metus.

2019 m. iš skolininkų išieškota beveik 4 mln. eurų. Nors išieškotų skolų vertė 2019 m. dukart didesnė nei 2018 m., tačiau išieškotos sumos neprilygsta toms išlaidoms, kurios patiriamos išmokant naujas išmokas. Pasak J. Varanauskienės, skolos portfelis, jeigu taisyklės nesikeis, ir toliau turėtų augti, nes naujų išmokų bus išmokama daugiau, nei pavyks išieškoti iš skolininkų.

Sodros direktorė atkreipė dėmesį į vaikų išlaikymo išmokų administravimo sąnaudas, kurios gerokai viršija kompensuojamų sąnaudų vertę. Todėl, siekiant sumažinti *Sodros* išlaidas, ateityje planuojami šių išmokų administravimo pokyčiai.

Komitetas, atsižvelgdamas į išdėstytas problemas, tolesnį klausimo dėl Vaikų išlaikymo išmokų įstatymo Nr. X-987 tobulinimo nagrinėjimą pavedė Šeimos ir vaiko gerovės pakomitečiui.

2019 m. gruodžio 4 d. posėdyje Socialinių reikalų ir darbo komiteto Šeimos ir vaiko gerovės pakomitetas, atsižvelgdamas į Komiteto pavedimą dėl Vaikų išlaikymo išmokų įstatymo Nr. X-987 tobulinimo, nutarė kreiptis į Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją, siūlydamas apsvarstyti galimybę sudaryti tarpžinybinę darbo grupę dėl teisės aktų tobulinimo, siekiant užtikrinti efektyvesnį vaikų išlaikymo išmokų išieškojimą iš skolininkų, nustatyti griežtesnius reikalavimus vaikų išlaikymo nemokantiems tėvams.

2019 m. gruodžio 11 d. Komitetas nagrinėjo parlamentinės kontrolės klausimą **dėl Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo įgyvendinimo (dėl būsto prieinamumo mažas pajamas gaunantiems gyventojams)**. Kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) bei Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) atstovais Komiteto nariai diskutavo apie problemas, kylančias savivaldybėse, tenkinant gyventojų socialinio būsto poreikį bei piktnaudžiavimo atvejus savivaldybės būsto subnuoma.

Komiteto nariai pastebėjo, kad savivaldybėse socialinio būsto fondo plėtra vykdoma vangiai, nors rinkos kaina parduodamų savivaldybės būstų skaičius nėra mažas. SADM informavo, kad reaguodama į neproporcingą parduotų savivaldybių būstų ir įsigytų socialinių būstų santykį, paprašė Valstybės kontrolės įvertinti socialinio būsto fondo plėtros efektyvumą savivaldybėse. Todėl atlikus auditą bus galima pateikti daugiau informacijos. Komiteto nariai pažymėjo, kad savivaldybės turėtų labiau rūpintis savo turtu bei pasiūlė pasvarstyti, ar nebūtų tikslinga įstatyme numatyti maksimalų terminą per kiek socialinis būstas turėtų būti žmogui suteiktas, taip pat išsakė kritiką Neringos savivaldybės administracijos direktoriui dėl masinės informacijos priemonėse paviešintų savivaldybės būsto subnuomos atvejų. SADM atstovas A. Stapulionis pažymėjo, kad tokia galimybė tikrai svarstyтина, o šiuo metu SADM dirba su *Europos Tarybos vystymo banku (ETVB)*, kurio nare Lietuva yra nuo 1996 m. ir kuris savo veiklą orientuoja išskirtinai socialine kryptimi, siekiant pagerinti socialinio būsto politiką šalyje. Ieškoma įvairių sprendimų, tarp jų – kaip užtikrinti, kad laukimas eilėje gauti socialinį būstą sutrumpėtų mažiausiai perpus. 2020 m. kovo mėn. pabaigoje jau planuojama turėti bendro darbo rezultatus.

Komiteto nariai taip pat pasiūlė pasvarstyti galimybę sugriežtinti pinigų panaudojimo tvarką už parduotus savivaldybių būstus ir domėjosi, ar ETVB studijoje bus pasiūlymų, kaip reiktų spręsti klausimą, jei savivaldybės pernelyg ilgai nepanaudoja socialiniam būstui įsigyti skirtų lėšų, kokios sankcijos galėtų būti taikomos, ar nebūtų tikslinga nepanaudotas lėšas sugrąžinti į valstybės biudžetą.

LSA viceprezidentas V. Mitrofanovas (Akmenės raj. meras), reaguodamas į Komiteto narių pasisakymus, pažymėjo, kad socialinio būsto politikoje reikia sisteminio požiūrio, tik tokiu atveju bus galima išspręsti susidariusias problemas. Negalima visų savivaldybių vertinti vienodai, nes kiekviena jų susiduria su skirtingomis problemomis, todėl ir sprendimų būdai turi būti skirtingi. Savivaldybės būstus įsigyja pagal nustatytas tvarkas ir aprašus už vidutinę rinkos kainą, kurią praktikoje labai dažnai iškreipia asmenys, būstus įsigyjantys už grynuosius ir nurodydami mažesnę kainą, nei yra iš tiesų sumokėta. Be to, norint nupirkti socialinį būstą, kuris atitiktų nustatytus teisės aktuose reikalavimus, dažnai reikia sumokėti daugiau nei nurodyta vidutinė turto kaina. Atsižvelgiant į tai, kad 2020 m. kovo mėnesį SADM ketina pristatyti ETVB studiją, Komiteto nusprendė Seimo VII (pavasario) sesijoje tęsti parlamentinę kontrolę būsto prieinamumo mažas pajamas gaunantiems gyventojams klausimu.

2019 m. gruodžio 13 d. Komitetas kartu su Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos surengė Seime **apskritojo stalo diskusiją „Korupcija negalios nustatymo srityje – stereotipas ar realybė?“**. Diskusija siekta išskirti korupcijos negalios nustatymo procese priežastis ir „karštuosius korupcijos taškus“, taip pat pasiūlyti efektyviausius sprendimus, kurie padėtų skaidrinti negalios nustatymo procesą. Renginyje skaityti pranešimai ir diskutuota apie tai, ar korupciją skatina netinkama negalios nustatymo tvarka, apie visuomenės informavimo svarbą. Analizuotos netekto darbingumo išmokos, mokamos iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto, korupcijos rizika negalios nustatymo procese ir savivaldybių vaidmuo bei korupcijos rizikos veiksniai neįgalumo ir darbingumo nustatymo srityje. Pristatyta Lietuvos neįgaliųjų draugijos asocijuotų narių patirtis nustatant negalią.

Renginyje dalyvavo Seimo nariai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Ginčų komisijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, prokuratūros, savivaldybių ir sveikatos priežiūros įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, vienijančių neįgaliuosius, atstovai, korupcijos prevencijos specialistai, politikai, žurnalistai.

Seimo kanceliarijos nuotrauka (aut. O. Posaškova)

2019 m. gruodžio 18 d. Komitetas tęsė nuolatinę parlamentinę kontrolę **dėl socialinės globos įstaigų pertvarkos eigos**. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pateikė atnaujintą informaciją apie perėjimo nuo institucinės globos prie šeimoje ir bendruomenėje teikiamų paslaugų neįgaliesiems ir likusiems be tėvų globos vaikams 2014-2020 metų veiksmų plano, patvirtinto socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu, įgyvendinimą.

Pertvarkos strateginis tikslas – kurti kompleksiskai teikiamų paslaugų sistemą, kuri sudarytų galimybes kiekvienam vaikui, neįgaliajam ar jo šeimai (globėjams, rūpintojams) gauti individualias paslaugas ir reikiamą pagalbą bendruomenėje, o kiekvienam likusiam be tėvų globos vaikui augti saugioje ir jo raidai palankioje aplinkoje, biologinėje, o jo nesant – įtėvių, globėjų, šeimoje. Pertvarka apima bendruomeninių paslaugų vaikams, neįgaliesiems, jų šeimoms sistemos sukūrimą (paslaugos ir infrastruktūra), vaikų ir neįgaliųjų patekimo į institucinę globą prevenciją, bei bandomuosius globos įstaigų perėjimo projektus. Šiuo metu vykdomas pertvarkos proceso pirmasis etapas – kuriamos pertvarkai reikalingos sąlygos ir teikiamos paslaugos, didinant esamų prieinamumą. Pertvarkos pirmojo etapo metu yra vertinami kiekvieno įstaigos gyventojų individualūs poreikiai, nustatoma įstaigų darbuotojų motyvacija ir jų naujų žinių bei įgūdžių poreikis, rengiami planai (individualūs įstaigos gyventojų planai, įstaigos perėjimo planai, paslaugų ir infrastruktūros regionuose plėtros planai), kuriamas naujų formų paslaugų metodinis pagrindas (paslaugų metodiniai dokumentai, teisės aktai ir pan.), informuojama ir šviečiama visuomenė, teikiamos paslaugos bei didinamas esamų bendruomeninių paslaugų prieinamumas. Antrąjį etapą – paslaugų infrastruktūros plėtra regionuose ir naujų formų paslaugų teikimas tikslinėms grupėms – numatoma vykdyti 2023 m.

Pertvarka finansuojama Europos Sąjungos struktūrinių fondų (Europos socialinio fondo ir Europos regioninės plėtros fondo) ir valstybės biudžeto lėšomis.

2019 m. gruodžio 18-19 d. Seime įvyko **metinė globos centrų konferencija „Globojamas vaikas šeimoje: globos centro iššūkiai ir galimybės“**, kurią Komitetas organizavo su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie SAMD nuotr.

Tai pirmoji metinė globos centrų konferencija, nes globos centrai aktyviai veikti pradėjo nuo 2019 m. sausio mėn., startavus projektui „Vaikų gerovės ir saugumo didinimas, paslaugų šeimai, globėjams (rūpintojams) kokybės didinimas bei prieinamumo plėtra“. Konferencijos metu daug dėmesio buvo skirta paauglių globai, aptarta, su kokiais sunkumais susiduriama parenkant globėjus ir teikiant paslaugas specifinių poreikių turintiems paaugliams.

Renginyje pranešimus skaitė vaikų ir paauglių psichiatrai, psichologai, buvo aptarti paauglių poreikiai, kaip tinkamai juos motyvuoti bei palaikyti. Kalbėta apie psichologo vaidmenį globos centruose, pagalbos planų šeimai ir paaugliui sudarymą, kokia pagalba jiems turėtų būti teikiama. Taip pat diskutuota apie globos centruose patiriamus iššūkius, globos koordinavimą, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pokyčius, tarpinstitucinį bendradarbiavimą bei globos centrų mainų sistemos funkcionalumą.

Globos centras – socialinių paslaugų įstaiga, kuri teikia ir organizuoja paslaugas bei pagalbą: globojamiems ar įvaikintiems vaikams, budinčių globotojų prižiūrimiems vaikams, budintiems globotojams, globėjams (rūpintojams) – susijusiems ir nesusijusiems giminystės ryšiais, tėviams, budinčių globotojų, globėjų ir tėvių šeimų nariams, šeimynų dalyviams, bendruomeninių vaikų globos namų darbuotojams.

2019 m. Lietuvoje veikė 67 globos centrai. Kiekvienoje savivaldybėje veikia bent vienas globos centras.